

P. Pavlièæ: O Siniši Glavaševiæu

Autor Administrator

ROĐENJE LEGENDE

Iz knjige: Prièe iz Vukovara, MH

...On je, tako, teme vlastitih prièa, njihove poante, njihovu vrijednost, plaèao onim životom kakav je živio u Vukovaru je-seni devedeset i prve. Još; viš;e, on je svaku prièu pripovijedao kao da mu je posljednja, jer svaka je doista mogla biti posljednja. Zato je u svaku od njih ulagao svu svoju snagu, govorio je istinito, s punim ulogom...

Siniš;u

Glavaš;eviæa susreo sam samo jednom u životu. Bilo je to u listopadu 1990: imao sam u Vukovaru književnu večer, a Glavaš;eviæ je doš;ao napraviti sa mnom razgovor za lokalnu radio-stanicu, pa smo poslije toga još; neko vrijeme posjedili. Nismo govorili o politici (u Vuko-varu do rata nitko nikada nije prièao o politici), a ni o daljnjem razvoju situacije. Razgovarali smo o književnosti, o tome kako u naš;e vrijeme treba pisati, o tome š;to ljudi žele èitati.

Nisam

tada mogao ni slutiti da æe èovjek s kojim sjedim za stolom za manje od godinu dana postati legendom. I zato sam u posljednjih deset godina bezbroj puta sebe prekorio š;to ga nisam pažljivije sluš;ao, š;to mu nisam bolje promotrio lice i gestikulaciju, š;to mu nisam postavio neka pitanja. Jer, uvijek mi se èini da se Glavaš;eviæeva buduća sudbina morala veæ tada nekako vidjeti u njegovim èima,

èuti u glasu, osjeæati u smislu njegovih rijeèi. A ja je tada nisam prepoznao. Zato sam, još od pada Vukova-ra, bezbroj puta sebi postavio pitanje što je to Glavaševi-æa, meðu svim autorima koji su svjedoèili o ratu, uèinilo najpoznatijim, što ga je uèinilo simboliènim, što je uèini-lo da na spomen njegova imena tako mnogo ljudi osjeti knedlu u grlu i suze u oèima. I, evo što sam smislio.

Prvo, i najvaænije, Glavaševiæ je èinio ono što bi svaki pi-sac i inaèe morao èiniti: on je za svoje tekstove jamèio vla-stitim životom. Ne samo zato što je dobro znao da æe ga oni o èijoj agresiji izvještava smjesta ubiti ako ga se domognu (kao što su ga i ubili), nego i iz drugih, vaænijih ra-zloga. On je bio u isto vrijeme i pisac i novinar. Kao novi-nar, javljao je o ratnim zbivanjima, o opsadi Vukovara. Kao pisac, nastojao je ono što mu se tih dana dogaðalo sa-æeti u prièe, dakle, u opæenitiije, literarno iskustvo. On je, tako, teme vlastitih prièa, njihove poante, njihovu vrijed-nost, plaæao onim životom kakav je živio u Vukovaru je-seni devedeset i prve. Još više, on je svaku prièu pripovi-jedao kao da mu je posljednja, jer svaka je doista mogla biti posljednja. Zato je u svaku od njih ulagao svu svoju snagu, govorio je istinito, s punim ulogom. Napokon, on je pisanjem prièa na neki naèin zavaravao vlastitu smrt: kvalitetom tih tekstova, nastojanjem da oni budu dobri i mimo rata i mimo Vukovara, Siniša je stvarao nešto što æe ga nadživjeti, i na taj je naèin svoju smrt — kojoj se moæda i nadao — uèinio sporednom èinjenicom, koja njegovu djelu ne moæe nauditi. Pišuæi, on je ispunjavao svoj sudbinski zadatak, pa zato njegovi tekstovi i djeluju tako mirno, blago i spokojno.

I, to je drugi razlog njegova odlaska u legendu. Jer, on je u nekom smislu bio utjelovljenje èovjeka u ratu, bio je sli-ka i prilika svih ljudi koji su se ikad našli u toj situaciji. Lako je sjetiti se toga: kad je pucalo, kad su sirene zavi-jale, kad su dolijetale rakete, svi su ljudi nastojali obav-ljati svoje svakodnevne poslove kao da se ništa ne dogaða. Nekako se èinilo: ako uspijemo posvršavati te svoje banalne posliæe (zaliti cvijeæe, iznijeti stari papir, održati sastanak, ukiseliti paprike, poslati pismo), bit æe saèuva-na i naša svakodnevica kojoj ti poslovi pripadaju; naš æi-vot — a njega èine upravo ti obièni poslovi — neæe nestati pod bombama. A Siniša Glavaševiæ je, zajedno sa svo-jim kolegama s vukovarskoga radija, taj stav razvio do sa-vršenstva. Oni su izvještavali do posljednje sekunde, i na taj su naèin održavali na životu i sebe i druge.

Nije pri tome vaænno što je Siniša Glavaševiæ nešto javljao nama, koji smo bili izvan opsade. Vaænno je što je informirao Vu-kovarce, ljude koji su i sami znali što se zbiva, ali im je bilo sudbinski dragocjeno što se lokalni radio oglašava, što emitira, što ih uvjerava kako su još uvijek tu, kako su živi. I, vaænno je to informiranje bilo za Sinišu samoga i za njegove kolege: dotle dok su emitirali, dotle su bili živi, dotle su obavljali svoju duænost prema životu i vlastitoj sudbini. Drukèije nisu mogli. Izravni prijenos vlastite propasti bio je njihov doprinos modernom novinarstvu. Svaki od njih, a Glavaševiæ moæda najviše, slika je i prili-ka èovjeka u ratu.

Ali, također i èovjeka uopæe. To je, mislim, treæi razlog što je Glavaševiaè postao legendom. Jer, s njim se svatko može identificirati, buduæi da je on bio obièan èovjek su-oèen s teškom nevoljom: onako kako je njega zadesio rat, tako je nekoga drugog zadesila bolest, nekoga treæeg smrt bližnjega, nekoga èetvrtog nesretna ljubav. Glava-ševiaè je bio alegorija èovjeka koji se nosi s vlastitom sud-binom, i èovjeka koji toj sudbini uzvraæa sredstvima koja mu stoje na raspolaganju: obiènom, ljudskom ljubavlju za obiène, ljudske stvari. Njegov odgovor na izazov sudbine jasno nas pouèava: kad naiðe velika nesreæa, èovjek pro-tiv nje nema ni velikih ni moænih oružja, pa mora uzeti mala: vlastiti osjeæaj za pravdu, vlastiti zdravi razum, vlastite blage i svakodnevnne emocije koje ga i inaèe održavaju na životu. I, ta su slaba oružja — tako pokazuje Glavaševiaèev sluèaj — zapravo najefikasnija od svih, jedi-no se njima može pobijediti veliko zlo.

Ta pobjeda, dakako, ne znaèi da æe onaj tko zlu odolijeva ostati živ, kao što ni Siniša nije ostao živ. Ostala su, me-dutim, živa oružja uz pomoæ kojih se borio, ostale su vri-jednosti za koje se u svojim tekstovima zalagao, a to bi valjda i njemu bilo najvažnije: ostala je odanost rodnom gradu, ostalo je jednostavno i samorazumljivo shvaæanje pravde i istine što ga njegove prièe sadržavaju, ostala je ljubav prema svijetu i životu koju ni najteže bombe nisu mogle ugasiti. Saèuvavši vrijednosti koje su mu bile važne, Glavaševiaè je sam mogao mirno nestati.

Pa ako ga onda, prilikom jedinog našeg susreta, nisam dobro pogledao i poslušao, time možda nije sve izgublje-no: sve što je važno — sve što je Glavaševiaè mislio da je doista važno — saèuvano je u onome što je izgovorio i na-pisao. Iz toga se može vidjeti zašto je postao legendom.

Pavao Pavlièiaè